

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Цивільне право України
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь _____ **бакалавр** _____
(назва освітнього ступеня)

галузь знань _____ **08 Право** _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **081 Право** _____
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни _____ **обов'язкова** _____
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

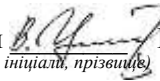
ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____ І.В. Плахіна4
(підпис, ініціали, прізвище)

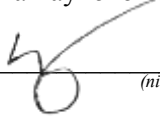
РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та
культури
протокол № _13_ від 05.06.2018 р.

Завідувач кафедри В.Г. Церковна
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

_____ І.С. Циганок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: к.ю.н., ст. викладач Іскров К.М

Рецензенти програми: к.ю.н., доц. Плахіна І.В.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 10	Лекції:	
	60	16
Модулів: 2	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 300		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3,4	Семінарські заняття:	
	56	16
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 4, 5	4	
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: екзамен		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	180	268

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Цивільне право України» є основні принципи, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії та інститути загальної та особливої частин цивільного права України за положеннями Цивільного кодексу України та інших законів які визначають правове регулювання особистих немайнових прав, права власності, права інтелектуальної власності, зобов'язального права, специфіка правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленню та майновій самостійності їх учасників.

Метою є формування вміння правильно оцінювати конкретні цивільно-правові явища, знати та вміти правильно застосовувати цивільне законодавство.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Цивільне право України» є засвоєння студентами понятійного апарату цивільного права та формування навичок застосування його практичній діяльності, опрацювання студентами нормативно-правової бази, що рекомендується, ознайомлення студентів із судовою практикою застосування норм цивільного права, формування навичок тлумачення цивільного законодавства при застосуванні його у судовій практиці.

Передумови для вивчення: Теорія держави та права. Конституційне право України.

Міждисциплінарні зв'язки: Історія держави і права України. Сімейне право. Міжнародне публічне і приватне право. Цивільне процесуальне право України.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Право».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 1. ПРН 9	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми
ЗК 9.	Здатність працювати в команді.	ПРН 23	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.
ЗК 11.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	ПРН 6 ПРН 19	Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права
ЗК12.	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.	ПРН 17.	Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
ЗК14.	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.	ПРН 13. ПРН 10	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;
Спеціальні компетентності (СК)			
СК 1	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	ПРН 5	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

СК 3	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи	ПРН 20.	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
СК 7.	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право	ПРН 12. ПРН 11	Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло. Володіти базовими навичками риторики;
СК 8.	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права	ПРН 13.	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;
СК 10.	Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання	ПРН 17. ПРН 14	Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;
СК 11.	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.	ПРН 21.	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки
СК 12.	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.	ПРН 18.	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
СК 13.	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.	ПРН 20.	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
СК 14.	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.	ПРН 6.	Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компете	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та

континентальності				відповідальність
ЗК 2		ПРН 1. ПРН 9		ПРН 1. ПРН 9
ЗК 3		ПРН 2		ПРН 2
ЗК 7	ПРН 4	ПРН 4		ПРН 4
ЗК 9		ПРН 23	ПРН 23	ПРН 23
ЗК 11			ПРН 21.	ПРН 21.
ЗК 12	ПРН 17.		ПРН 17.	ПРН 17.
ЗК 14	ПРН 13. ПРН 10		ПРН 13. ПРН 10	
СК 1	ПРН 5		ПРН 5	
СК 3	ПРН 20.	ПРН 20.		ПРН 20.
СК 7	ПРН 12. ПРН 11	ПРН 12. ПРН 11	ПРН 12. ПРН 11	ПРН 12. ПРН 11
СК 8	ПРН 13.	ПРН 13.	ПРН 13.	ПРН 13.
СК 10	ПРН 17. ПРН 14		ПРН 17. ПРН 14	ПРН 17. ПРН 14
СК 11	ПРН 21.	ПРН 21.	ПРН 21.	
СК 12		ПРН 18.	ПРН 18.	
СК 13	ПРН 20.	ПРН 20.	ПРН 20.	ПРН 20.
СК 14	ПРН 6.	ПРН 6.	ПРН 6.	

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальна частина															
1	Тема 1. Загальна характеристика цивільного права України.	4	2	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	10
2	Тема 2. Цивільні правовідносини.	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	6
3	Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	4	2	2	-	-	-	4	1	1	-	-	-	-	6
4	Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.	4	2	2	-	-	-	6	1	1	-	-	-	-	6
5	Тема 5. Об'єкти цивільних прав.	4	2	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	6
6	Тема 6. Особисті немайнові права фізичної особи.	4	2	2	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	10
7	Тема 7. Правочини.	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	6

8	Тема 8. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність.	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	10
9	Тема 9. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних прав.	4	2	2	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	10
10	Тема 10. Цивільно-правова відповідальність.	4	2	2	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	10
11	Тема 11. Представництво. Довіреність.	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	10
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Особлива частина															
12	Тема 12. Загальна характеристика права власності.	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	6
13	Тема 13. Набуття та припинення права власності.	4	2	2	-	-	-	4	1		1	-	-	-	10
14	Тема 14. Право спільної власності.	4	2	2	-	-	-	6	1	1		-	-	-	10
15	Тема 15. Право інтелектуальної власності.	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	10
16	Тема 16. Захист права власності.	4	2	2	-	-	-	6	1		1	-	-	-	10
17	Тема 17. Речові права на чуже майно.	4	2	2	-	-	-	4	1	1		-	-	-	10
18	Тема 18. Спадкове право: загальні положення.	4	2	2	-	-	-	6	2	1	1	-	-	-	6
19	Тема 19. Спадкування за заповітом та за законом.	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	10
20	Тема 20. Зобов'язання. Виконання зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання.	4	2	2	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-	6
21	Тема 21. Припинення зобов'язань.	4	2	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	10
22	Тема 22. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	10

23	Тема 23. Цивільно-правовий договір.	4	2	2	-	-	-	4	2	1	1	-	-	-	10
24	Тема 24. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність.	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	10
25	Тема 25. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування.	4	2	2	-	-	-	4	1		1	-	-	-	10
26	Тема 26. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з виконанням робіт.	4	2	2	-	-	-	6	1	1	-	-	-	-	10
27	Тема 27. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з наданням послуг.	4	2	2	-	-	-	6	1	-	1		-	-	10
28	Тема 28. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з наданням фінансових послуг.	4	2	2	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	10
29	Тема 29. Недоговірні зобов'язання.	2	2	-	-	-	-	6		-		-	-	-	10
30	Тема 30. Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.	2	2	-	-	-	-	4	1	-	1	-	-	-	10
31	Консультація	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	Підсумковий контроль	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-
33	Підготовка до МКР							8							
Разом: 600		120	60	56	-	4	-	180	32	16	16	-	-	-	268

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Загальна характеристика цивільного права України.

Співвідношення публічного та приватного права. Предмет цивільно-правового регулювання. Майнові відносини, які регулюються цивільним правом. Особисті немайнові відносини, які регулюються цивільним правом. Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин. Функції цивільного права. Основні принципи цивільного права.

Відмежування цивільного права від інших галузей права. Система цивільного права як галузі права.

Цивільне законодавство. Аналогія закону. Аналогія права.

Тема 2. Цивільні правовідносини.

Поняття та структура цивільних правовідносин.

Поняття цивільних правовідносин. Елементи та структурні особливості цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Поняття, зміст та види суб'єктивних цивільних прав. Поняття, зміст та види суб'єктивних обов'язків. Склад учасників (суб'єктів) цивільних правовідносин. Поняття цивільної правоздатності і дієздатності. Об'єкти цивільних правовідносин.

Підстави виникнення та припинення цивільних правовідносин.

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Правоздатність фізичних осіб. Виникнення та припинення правоздатності. Зміст правоздатності фізичних осіб.

Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Повна цивільна дієздатність. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка не досягла 14 років. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від 14 до 18 років. Набуття повної цивільної дієздатності фізичною особою, яка не досягла 18 років. Випадки та підстави обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка і піклування. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою й оголошення її померлою. Фізична особа-підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця. Управління майном, яка використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування. Визнання фізичної особи-підприємця банкрутом.

Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Сутність юридичної особи. Поділ юридичних осіб на юридичні особи приватного права і юридичні особи публічного права. Участь юридичних осіб публічного права в цивільних правовідносинах. Організаційно-правові форми юридичної особи приватного права. Товариства й установи. Підприємницькі товариства. Непідприємницькі товариства. Найменування юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств. Створення юридичних осіб. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Зміна установчих документів юридичної особи. Цивільна правоздатність і цивільна дієздатність юридичних осіб. Особисті немайнові права юридичної особи. Органи юридичної особи та їх види. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичної особи. Припинення юридичної особи з правонаступництвом (злиття, приєднання, поділ та перетворення). Ліквідація юридичної особи. Виділ юридичної особи. Неплатоспроможність та банкрутство юридичної особи. Господарські товариства та їх форми. Повні та командитні товариства. Товариства з обмеженою й додатковою відповідальністю. Акціонерні товариства. Створення окремих форм господарських товариств однією особою. Виробничі кооперативи. Споживчі кооперативи, товариства власників житла, громадські об'єднання, інші форми непідприємницьких товариств. Правовий статус установ.

Тема 5. Об'єкти цивільних прав.

Поняття і види об'єктів, цивільних прав. Речі та їх класифікація. Підприємство (єдиний майновий комплекс). Гроші. Валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Групи і види цінних паперів. Оборотоzдатність цінних паперів. Порядок передачі прав за цінними паперами. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Особисті немайнові права, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація та інші нематеріальні об'єкти цивільних відносин.

Тема 6. Особисті немайнові права фізичної особи.

Поняття особистого немайнового права. Особисті немайнові права, які забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, які забезпечують соціальне

буття фізичної особи. Рівність особистих немайнових прав фізичних осіб. Обмеження особистих немайнових прав. Здійснення і захист особистих немайнових прав.

Захист особистих немайнових прав. Захист персональних даних. Поновлення порушеного права. Спростування недостовірної інформації. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 7. Правочини.

Поняття правочину та його ознаки. Види правочинів. Односторонні, двосторонні та багатосторонні правочини. Оплатні та безоплатні правочини. Умовні правочини та їх види. Умови дійсності правочинів. Законність змісту правочину. Здатність осіб до вчинення правочину. Відповідність волі й волевиявлення. Обов'язкова спрямованість правочину на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним. Вчинення правочину у встановленій законом формі. Форми вчинення правочину. Презумпція правомірності правочину. Державна реєстрація правочинів. Місце вчинення правочину. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Поняття та види недійсних правочинів. Нікчемні та оспорювані правочини. Момент, з якого правочин вважається недійсним. Правові наслідки недійсності правочину. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.

Тема 8. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність.

Поняття строку і терміну. Визначення строку та терміну. Види строків. Початок перебігу і закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Поняття та види позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення і переривання перебігу позовної давності. Перебіг позовної давності в разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки впливу позовної давності.

Тема 9. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних прав.

Поняття здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Виконання цивільних обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим і органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист цивільних прав. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим чи органу місцевого самоврядування.

Тема 10. Цивільно-правова відповідальність.

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності. Протиправна поведінка. Майнова шкода (збитки) і моральна шкода. Причинний зв'язок між протиправною поведінкою та шкодою. Вина як умова цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 11. Представництво. Довіреність.

Поняття і види представництва. Значення інституту представництва. Підстави представництва. Представництво за законом. Представництво за довіреністю. Комерційне представництво. Передоручення. Повноваження представника. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Поняття та види довіреності. Форма і строк довіреності. Довіреність юридичної особи. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

Тема 12. Загальна характеристика права власності.

Право власності. Суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. Публічна і приватна власність. Поняття права приватної власності. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права власності. Зміст права власності. Правомочності власника. Обов'язки власника. Загальні засади здійснення права власності. Межі права власності та підстави його обмеження.

Тема 13. Набуття та припинення права власності.

Поняття і види підстав набуття права власності. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це право; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлюючі документи. Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

Тема 14. Право спільної власності.

Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Тягар утримання майна, що є у спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності та його здійснення. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Тема 15. Право інтелектуальної власності.

З'ясувати поняття: права інтелектуальної власності; джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю; суб'єктів, об'єктів та зміст права інтелектуальної власності; авторського та патентного права; поняття та ознаки твору; види об'єктів, що охороняються авторським правом; авторських та суміжних прав; майнових та особистих немайнових прав автора; строків чинності авторського права.

Тема 16. Захист права власності.

Загальні засади захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Тема 17. Речові права на чуже майно.

Загальна характеристика речових прав на чуже майно, їх види. Право володіння чужим майном: суб'єкти, підстави виникнення та припинення. Обов'язок недобросовісного володільця щодо повернення майна особі, яка має на нього право власності чи інше право, або яка є добросовісним володільцем. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут). Суб'єкти, об'єкти, види та зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Підстави виникнення та припинення. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб, та землекористувача. Право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою. Поняття та підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою для забудови

(суперфіцій). Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої для забудови, та землекористувача. Підстави та правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою для забудови.

Тема 18. Спадкове право: загальні положення.

Поняття та види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування, усунення від права на спадкування. Особливості спадкування окремих об'єктів. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування і поховання спадкодавця. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Поняття і строки прийняття спадщини. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини. Відмова від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділення їм певного спадкового майна в натурі. Перерозподіл спадщини. Претензії кредиторів спадкодавця до спадкоємців. Охорона спадщини й управління нею. Відумерлість спадщини.

Тема 19. Спадкування за заповітом та за законом.

Поняття заповіту та право на заповіт. Види заповіту: заповіт з умовою, заповіт подружжя, секретний заповіт. Форма заповіту. Права заповідача. Заповідальний відказ. Покладення обов'язків на спадкоємців. Встановлення сервітуту в заповіті. Право на обов'язкову частку у спадщині. Призначення спадкоємця. Скасування та зміна заповіту. Недійсність заповіту. Спадкування частини спадщини, не охопленої заповітом. Виконання заповіту. Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

Тема 20. Зобов'язання. Виконання зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання.

Поняття зобов'язання, його зміст та підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Види зобов'язань. Договірні та позадоговірні зобов'язання. Грошові зобов'язання. Поняття та загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання. Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання (зобов'язань). Неустойка. Завдаток. Порука. Гарантія. Застава. Притримання.

Тема 21. Припинення зобов'язань.

Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань. Виконання зобов'язання. Передання боржником кредиторів відступного. Зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. Новація і сфера її застосування. Припинення зобов'язань шляхом прощення боргу. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи - підстава припинення зобов'язання.

Тема 22. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.

Поняття та правові наслідки порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Розірвання договору. Поняття та умови відповідальності за порушення зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

Тема 23. Цивільно-правовий договір.

Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору. Свобода договору та її межі. Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір. Зміст договору. Форма

договору. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах. Зміна та розірвання договору.

Тема 24. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність.

Договір купівлі-продажу. Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору. Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібною купівлі-продажу та його види. Договір поставки. Договір контракції сільськогосподарської продукції. Договір міни.

Договір дарування. Поняття, предмет, форма договору дарування та його види. Права та обов'язки сторін за договором. Договір дарування з умовою передання дарунку у майбутньому. Договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи. Розірвання договору на вимогу дарувальника.

Договір ренти. Поняття, предмет, форма договору ренти. Сторони в договорі ренти, їх права та обов'язки. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти.

Договір довічного утримання (догляду). Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Забезпечення виконання договору. Припинення договору. Правові наслідки розірвання договору. Перехід прав та обов'язків за договором.

Тема 25. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування.

Договір найму (оренди). Поняття, предмет та строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму. Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види.

Договір найму (оренди) житла. Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Предмет та форма договору комерційного найму (оренди) житла. Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Строк договору. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі. Підстави та правові наслідки розірвання договору.

Договір позички. Поняття, предмет, форма та строк договору позички. Зміст договору позички. Розірвання договору. Припинення договору.

Тема 26. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з виконанням робіт.

Договір підряду. Поняття та види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи. Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Поняття та предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Сторони договору, їх права та обов'язки. Ризики та відповідальність сторін за договором.

Тема 27. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з наданням послуг.

Договір про надання послуг. Поняття та види договорів про надання послуг. Умови договорів про надання послуг. Сторони договору, їх права та обов'язки. Виконання договору про надання послуг.

Договір перевезення. Загальні положення про перевезення. Система транспортних договорів. Договір перевезення вантажу. Порядок укладення та форма договору. Сторони в договорі, їх права та обов'язки.

Особливості перевезення вантажу різними видами транспорту. Договір чартеру (фрахтування). Договір повітряного перевезення вантажу. Договір перевезення вантажу внутрішніми річковими шляхами. Договір перевезення вантажу автомобільним транспортом.

Договір залізничного перевезення вантажів. Договір морського перевезення вантажу. Відповідальність сторін за порушення умов договору. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях. Договір перевезення пасажирів та багажу. Права і обов'язки сторін за договором.

Договір транспортного експедирування. Поняття та загальна характеристика договору транспортного експедирування. Елементи договору транспортного експедирування. Права та обов'язки сторін. Припинення договору. Відповідальність сторін.

Договір зберігання. Поняття, предмет та форма договору зберігання. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Відповідальність зберігача/поклажодавця за договором зберігання. Договір складського зберігання. Складські документи. Спеціальні види зберігання: зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, в камерах схову організацій транспорту, у гардеробі організацій та у готелях. Договір зберігання автотранспортного засобу. Зберігання речей пасажирів під час його перевезення. Зберігання речей, що є предметом спору. Договір охорони.

Договір доручення. Поняття договору доручення. Сторони договору доручення, їх права та обов'язки. Строк договору. Припинення договору та його наслідки.

Договір комісії. Поняття та умови договору комісії. Сторони за договором, їх права та обов'язки.

Договір управління майном. Поняття, предмет та форма договору управління майном. Строк договору. Сторони в договорі, їх права і обов'язки. Відповідальність управителя. Припинення договору.

Тема 28. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з наданням фінансових послуг.

Страхові зобов'язання. Поняття і значення страхування. Об'єкти та види страхування. Співстрахування. Перестрахування. Суб'єкти страхових відносин. Поняття, предмет та форма договору страхування. Сторони у договорі страхування, їх права та обов'язки. Укладення договору страхування на користь третьої особи. Істотні умови договору. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування. Договір страхування майна. Договір страхування цивільної відповідальності. Поняття і види зобов'язань з особистого страхування. Страхування життя. Страхування від нещасних випадків і захворювань. Медичне страхування. Обов'язкове страхування.

Договір позики. Поняття, предмет та форма договору позики. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору позики.

Кредитний договір. Поняття, сторони та форма кредитного договору. Права та обов'язки сторін за договором. Комерційний кредит.

Договір банківського вкладу (депозиту). Поняття, сторони та форма договору банківського вкладу. Види банківських вкладів. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Виконання і припинення договору банківського вкладу.

Договір банківського рахунка. Поняття та предмет договору банківського рахунка. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Відповідальність банку за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта. Обмеження права розпорядження рахунком. Розірвання договору банківського рахунка. Банківська таємниця.

Порядок та форми безготівкових розрахунків. Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків. Правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. Поняття, зміст та основні форми безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитивів. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Тема 29. Недоговірні зобов'язання.

Публічна обіцянка винагороди. Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди та їх види. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Зміна умов та відмова від проведення конкурсу.

Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення. Поняття та призначення зобов'язань, що виникають при вчиненні дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Умови відшкодування витрат, понесених особою при веденні чужих справ без доручення.

Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Поняття та призначення зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Суб'єкти зобов'язань та умови виникнення цих зобов'язань. Відшкодування шкоди, завданої рятівнику. Поняття та призначення зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Суб'єкти зобов'язань. Умови відшкодування шкоди, завданої рятівнику.

Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Поняття зобов'язань по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Відшкодування шкоди. Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їх посадовою або службовою особою. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування ядерної шкоди. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.

Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Тема 30. Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

Поняття зобов'язань, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави (безпідставне набуття майна). Суб'єкти зобов'язань. Повернення в натурі безпідставно набутого майна. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Загальна характеристика цивільного права України

Тема 2. Цивільні правовідносини.

Тема 3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Тема 4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Тема 5. Об'єкти цивільних прав.

Тема 6. Особисті немайнові права фізичної особи.

Тема 7. Правочини.

Тема 8. Строки і терміни у цивільному праві. Позовна давність.

Тема 9. Здійснення, охорона та захист суб'єктивних прав.

Тема 10. Цивільно-правова відповідальність.

Тема 11. Представництво. Довіреність.

Тема 12. Загальна характеристика права власності.

Тема 13. Набуття та припинення права власності.

Тема 14. Право спільної власності.

- Тема 15. Право інтелектуальної власності.
 Тема 16. Захист права власності.
 Тема 17. Речові права на чуже майно.
 Тема 18. Спадкове право: загальні положення.
 Тема 19. Спадкування за заповітом та за законом.
 Тема 20. Зобов'язання. Виконання зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання.
 Тема 21. Припинення зобов'язань.
 Тема 22. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання.
 Тема 23. Цивільно-правовий договір.
 Тема 24. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність.
 Тема 25. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування.
 Тема 26. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з виконанням робіт.
 Тема 27. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з наданням послуг.
 Тема 28. Зобов'язання за договорами, що виникають у зв'язку з наданням фінансових послуг.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Форми звітності	
		д/ф (з/ф)	
	Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю:	100 (208)	
	- опрацювання лекційного матеріалу;	20 (48)	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять.
	- підготовка до семінарських занять;	40 (120)	
	- підготовка до проміжного контролю.	40 (40)	
	Виконання індивідуальних завдань:	80 (60)	
	- підготовка індивідуального науково-дослідного завдання (тези доповідей, наукова стаття);	20 (10)	Індивідуальне науково-дослідне завдання (тези доповідей, наукова стаття). словник рішення задачі
	- складання словника	10 (25)	
	- вирішення ситуаційних задач	50 (25)	
	Разом	180 (268)	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Реферат – найпростіший вид наукової праці, яка має вид стислого викладу у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, включає огляд відповідних інформаційних джерел.

Як результат завдання самостійної роботи студентів молодших курсів найчастіше використовують *інформативний реферат* - короткий виклад змісту одного або декількох документів з певної теми, що найповніше розкриває зміст документу (документів), основні теоретичні та фактичні відомості.

Розширений або оглядовий (багато джерельний) реферат містить відомості про певну кількість опублікованих і неопублікованих документів з однієї теми, викладені у вигляді зв'язного тексту.

Структуру реферату визначає декілька факторів, серед яких превалюючи є специфіка опрацьованих інформаційних джерел. Реферативний огляд наукової літератури на певну тему повинен складатися з таких структурних компонентів:

- *вступ*, у якому висвітлено актуальність теми й поставлених завдань;
- *основна частина*, у якій викладено стислий огляд і критичну оцінку наукових видань, їх порівняльне зіставлення, аргументацію висунутих положень, які автор вважає найважливішими;
- *висновки* із пропозиціями щодо подальшого використання набутих знань;
- *список використаної літератури*, що допомагає зорієнтуватися у виборі теми та обрати шлях наукового пошуку (не менше п'яти джерел).

При підготовці реферату обов'язково слід враховувати:

- реферат пишеться за планом (не менше чотирьох пунктів), який стисло розкриває зміст роботи;
- обсяг реферату має становити не менше, ніж 15 сторінок формату А4 з 1,5-ним інтервалом і розміром шрифту 14; титульна сторінка оформлюється з дотриманням правил нормативних документів;
- підготовка реферату здійснюється за допомогою інформаційних технологій (він має бути набраним у текстовому редакторі відповідно до правил набору і вимог оформлення текстів);
- для обчислень, побудови графіків та діаграм слід використовувати електронні таблиці.
- заслуховування рефератів відбувається під час семінарських занять або групових консультацій.

Критерії оцінювання реферату.

При захисті реферату враховується повнота і правильність розкритої обраної теми реферату, послідовність і логіка викладення, вміння студента застосовувати набуті знання, здатність аналізувати, оцінювати факти, події, прогнозувати результати діяльності.

Оцінка за виконання реферату виставляється в окрему колонку аудиторного журналу (розділ ІНДЗ).

Орієнтовний перелік тем для написання реферату:

1. Цивільне право в системі права України.
2. Історія розвитку цивільного права.
3. Цивільний кодекс як джерело цивільного права.
4. Судовий захист цивільних прав та інтересів.
5. Нотаріальний захист цивільних прав та інтересів.
6. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною.
7. Цивільна відповідальність неповнолітньої особи.
8. Представництво неповнолітніх і недієздатних.
9. Надання повної цивільної дієздатності.
10. Регулювання опіки та піклування в законодавстві України.
11. Відповідальність юридичних осіб.
12. Порядок ліквідації юридичної особи.
13. Поняття акціонерного товариства.
14. Порядок аудиторської перевірки.
15. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин.
16. Державна реєстрація прав на нерухомість.
17. Групи та види цінних паперів.
18. Акція як об'єкт цивільних правовідносин.
19. Передання прав за цінним папером.
20. Вимоги до письмової форми правочину.
21. Правові наслідки недійсності правочину.
22. Співвідношення понять «недійсний» та «неукладений» правочин.
23. Односторонні правочини в механізмі цивільно-правового регулювання.
24. Договір як підстава виникнення права власності.

25. Підстави виникнення права приватної власності фізичних та юридичних осіб за цивільним законодавством України.
26. Конфіскація та реквізиція як підстави виникнення права державної власності.
27. Правовий режим майна подружжя.
28. Припинення представництва за довіреністю.
29. Комерційне представництво.
30. Спеціальна позовна давність.
31. Цивільно-правовий захист авторських прав.
32. Використання творів авторів.
33. Принципи авторського права.
34. Відповідальність за порушення зобов'язання.
35. Принципи виконання зобов'язання.
36. Ознаки цивільно-правової відповідальності.
37. Особливості публічного договору.
38. Неустойка.
39. Гарантія.
40. Застава.
41. Правове регулювання іпотеки в Україні.
42. Усунення від права спадкування.
43. Заповіт з умовою.
44. Посвідчення заповіту посадовими, службовими особами.
45. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини.
46. Відумерла спадщина.

Орієнтовний перелік тем для виконання додаткової самостійної роботи:

1. Співвідношення публічного та приватного права. Цивільне право як приватне право.
2. Місце цивільного права в системі галузей права України. Відмежування цивільного права від інших галузей права.
3. Юридичне значення рішень і висновків Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду України.
4. Тлумачення цивільно-правових норм.
5. Співвідношення цивільних правовідносин з відносинами, які складають предмет регулювання інших галузей права.
6. Класифікація юридичних фактів.
7. Акти цивільного стану.
8. Правові наслідки недійсності частини правочину.
9. Представництво без повноважень та з перевищенням повноважень.
10. Наслідки припинення довіреності.
11. Строки здійснення цивільних прав.
12. Строки виконання цивільних обов'язків.
13. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав.
14. Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи.
15. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи.
16. Реєстрація речових прав: порядок та правове значення.
17. Земельні сервітути.
18. Особливості цивільно-правової відповідальності за невиконання або неналежне виконання грошових зобов'язань.
19. Поняття та форми вини у цивільному праві.
20. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності.
21. Зобов'язальне право та його місце в системі цивільного права. Види зобов'язань.
22. Елементи зобов'язання. Сторони і треті особи у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні.
23. Неустойка як вид забезпечення виконання зобов'язань.

24. Поручка і гарантія як види забезпечення виконання зобов'язання.
25. Завдаток: поняття, функції. Співвідношення з авансом. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком.
26. Застава: поняття, види, підстави виникнення. Предмет застави. Суб'єкти заставних правовідносин. Договір застави, його зміст та форма. Звернення стягнення на заставлене майно.
27. Порушення зобов'язання та його правові наслідки. Форми відповідальності за порушення зобов'язання. Відшкодування збитків. Сплата неустойки. Співвідношення збитків і неустойки. Умови цивільно-правової відповідальності за порушення зобов'язання. Випадок і непереборна сила, їх правове значення.
28. Поняття та стадії укладення договору. Пропозиція укласти договір (оферта), вимоги до неї. Публічна оферта. Правове значення реклами та інших пропозицій, адресованих невизначеному колу осіб. Прийняття пропозиції (акцепт). Момент укладення договору. Місце укладення договору. Форма договору. Підстави для зміни і розірвання договору. Правові наслідки зміни і розірвання договору.
29. Загальний порядок прийняття спадщини. Особливості прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців. Строки для прийняття спадщини та правові наслідки їх пропуску. Перехід права на прийняття спадщини (спадкова трансмісія). Поділ та перерозподіл спадщини між спадкоємцями. Задоволення спадкоємцями вимог кредиторів спадкодавця. Свідоцтво про право на спадщину та порядок його одержання. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання свідоцтва недійсним.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ 6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

- 6.1. *Форми поточного контролю:*** семінарські заняття, самостійне завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:*** модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:*** екзамен.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання.

Модульна контрольна робота складається з 5 тестів, які містять лише одну правильну відповідь та 2 теоретичних питань.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Цивільне право може розглядатись:

- а) як галузь права;
- б) як галузь, як наука, як навчальна дисципліна;
- в) як наука.

2. Цивільним законодавством регулюються:

- а) особисті немайнові відносини;
- б) майнові відносини;
- в) бюджетні відносини.

3. Відносини, урегульовані цивільним законодавством, засновані на:

- а) розумності;
- б) справедливості;
- в) добросовісності;
- г) юридичній рівності учасників;
- д) вільному волевиявленню учасників;
- е) майновій самостійності учасників.

4. До предмета цивільного права належить:

- а) майнові і сімейні відносини;
- б) особисті, немайнові та майнові відносини;
- в) майнові відносини;
- г) особисті немайнові відносини.

5. Методи цивільно-правового регулювання цивільних відносин:

- а) імперативно-диспозитивний;
- б) регулюючий метод;
- в) диспозитивний метод;
- г) імперативний метод.

1. Спеціальна позовна давність**2. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин****8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ***8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки*

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
70-89	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	40 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,4	10 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи	50 балів (підсумковий контроль) – за результатами відповідей на екзамені
Мінімальний пороговий рівень	20 балів (поточний контроль)	6 балів (проміжний контроль)	25 балів (підсумковий контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує

	задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Тези доповідей	5
Термінологічний словник	5
Рішення задач	5

Критеріями оцінювання виконання завдань з *Цивільного права України* є вміння студента правильно відповісти на питання та вміти пояснити теоретичні засади, згідно з якими була задана ситуація.

Оцінювання *тез доповідей* здійснюється із урахуванням актуальності теми дослідження, розкриття цієї теми, надання обґрунтованих аргументів на підтвердження власної думки та відсоткового показника унікальності тексту.

Оцінювання *рішення задач* здійснюється із урахуванням здатності здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок у вирішенні задач.

Оцінювання *термінологічного словника* здійснюється із врахуванням загального охоплення спектру термінів за темами, що виносяться на вивчення студентами, а також якість засвоєння цих термінів.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 теоретичне питання складає 2 бали, 5 правильно вирішених тестових завдань оцінюються як 4 бали. Загальна кількість балів може складати 10 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування виконання самостійного завдання (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Мазур О.С. М 13 Цивільне право України: Навч. пос. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
2. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. — К.: Видавництво Ліра-К, 2018. — 736 с.
3. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. та ін. Цивільне право України: підручник [Текст] : в 2 т. Т. 1 / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. — Львів: «Новий Світ-2000», 2014. — 444 с.
4. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях) : Навчальний посібник : Практикум / За ред. В. К. Матвійчука, І. С. Тімуша. — К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2013. — 348 с.
5. Ромовська З.В. Українське цивільне право [Текст] : право власності : академ. курс : підручник / З.В. Ромовська. — К. : Алерта, 2011. — 246 с.
6. Токарева В.І. Цивільне право України [Текст] + [Електронний ресурс] : практикум : навч. посібник / В.І. Токарева. — К. : Центр учб. л-ри, 2007. — 408 с.
7. Цивільне право України (традиції та новації)[Текст] : монографія / за заг. ред. Є.О. Харитоновна, Т.С. Ківалова, О.І. Харитоновна. — Одеса : Фенікс, 2010. — 700 с.
8. Цивільне право України [Текст] : навч. посібник / за ред. Р.О. Стефанчука. — К. : Правова єдність, 2009. — 536 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина [Текст] : підручник / Ю. О. Заїка ; за ред. І. А. Бірюков. — Київ : Правова єдність, 2014. — 510 с.
10. Цивільне право України. Особлива частина [Текст] : підручник / за ред. О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, Р. А. Майданик. — 4-те вид., стер. — Київ : Юрінком Інтер, 2014. — 1176 с.
11. Цивільне право України: Академічний курс : підручник: у 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. — Т. 2. Особлива частина. — К. : Концерн «Вид. дім «Ін Юре», 2004. — 408 с.
12. Цивільне право України: У 2 т. Т. 1 : Підручник / за ред. В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 480 с.
13. Цивільне право України: У 2 т. Т.2 : Підручник / за ред. В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В.Л. Яроцький. — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 552 с.
14. Шимон С. І. Цивільне право України [Текст]. У 2 ч. Ч. 1 : навч.- метод. посіб. / С. І. Шимон. — К. : КНЕУ, 2006. — 304 с. 42. Шимон С. І. Цивільне право України [Текст]. У 2 ч. Ч. 2 : навч.- метод. посіб. / С. І. Шимон. — К. : КНЕУ, 2006. — 312 с.
15. Цивільне право України. Особлива частина. Підручник / За ред. О.В. Дзери. — Вид. 3-те, допов. та переробл. — К.: Юрінком Інтер, 2010. — 1176 с.
16. Цивільне право: Підручник: у 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. — Х.: Право, 2011. — Т. 2. — 816 с.

10.2. Допоміжні джерела

17. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання [Текст] : підручник / за ред. С. С. Бичкової. — 3-тє вид., змін. та доповн. — Київ : Правова єдність, 2014. — 496 с.
18. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: Навчальний посібник / За ред. М.К.Галянтича. — К.: Юрінком Інтер, 2011. — 624с.
19. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / За ред. О.В.Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2010. — 896 с.
20. Заїка Ю.О. Спадкове право України : навч. посіб. — К.: Істина, 2006. — 216 с.

21. Заїка Ю.О., Рябокони Є.О. Спадкове право : навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 352 с.
22. Зобов'язальне право України: Підручник / Голубєва Н. Ю., Харитонов Є. О. – К.: Істина, 2011. – 848 с.
23. Отрадна О.О. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві України: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 240 с.
24. Харитонов Є.О. Добровільне представництво у цивільному праві України: навч. посіб. – К.: Істина, 2007. – 216 с.
25. Цивільне та сімейне право України: Підручник / За ред. Є.О. Харитонова, Н.Ю. Голубєвої. – К.: Правова єдність, 2009. – 968 с.

10.3. Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
2. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
3. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. // Голос України. – 2001. – 20 листопада. – С. 3–12.
4. Інструкція про порядок приймання продукції виробничотехнічного призначення і товарів народного споживання за якістю : затв. Постановою Держарбітражу при Раді Міністрів СРСР № II-7 від 25 квітня 1966 р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – № 75 ; Все для бухгалтера в торгівлі. – 2006. – № 33.
5. Інструкція про порядок приймання продукції виробничо-технічного призначення і товарів народного споживання за кількістю : затв. Постановою Держарбітражу при Раді Міністрів СРСР № II-6 від 15 червня 1965 р. // Податки та бухгалтерський облік. – 2006. – № 75 ; Все для бухгалтера в торгівлі. – 2006. – № 33.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 12 липня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51 (додаток). – Ст. 1122.
7. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. (Зі змінами і доповненнями від 08.12.2004 р.).
8. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
9. Про авторське право і суміжні права: Закон України в редакції від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 43. – Ст. 214.
10. Про акціонерні товариства: Закон України № 514-VI від 19 вересня 2008 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – 19 грудня. – № 50–51. – Ст. 384.
11. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань : Закон України від 22 листопада 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 5. – Ст. 28.
12. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06 лютого 2018 року // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 13. – Ст.69.
13. Про депозитарну систему України: Закон України № 5178-VI від 6 липня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 39. – Ст. 517. 283
14. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб : Закон України від 22 грудня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 3.– Ст. 9.
15. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 01.07.2004 р. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 51. – Ст. 553.
16. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України № 851-IV від 22 травня 2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 119.
17. Про заставу : Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 642.

18. Про іпотеку : Закон України від 5 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 313.
19. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.
20. Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 10 квітня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 30. – Ст. 416.
21. Про оренду землі : Закон України в редакції Закону № 1211-IV від 2 жовтня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 10. – Ст. 102.
22. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. у редакції ЗУ № 2745-III від 4 жовтня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 7. – Ст. 50.
23. Про товарну біржу : Закон України № 1956-XII від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.
24. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 16. – Ст. 68.
25. Про ціни і ціноутворення : Закон України № 507-XII від 3 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1990. – № 52. – Ст. 52.
26. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 21-22. – Ст.135. 284
27. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. / Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
28. Про деякі питання практики розгляду спорів, пов'язаних з обігом векселів // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 8 червня 2007 р. № 5 // zakon.rada.gov.ua
29. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 р. № 1. // zakon.rada.gov.ua
30. Про деякі питання практики розгляду спорів, пов'язаних з обігом векселів // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 8 червня 2007 р. № 5 // zakon.rada.gov.ua
31. Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 квітня 1996 року № 5 // zakon.rada.gov.ua
32. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав // Постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 5 // zakon.rada.gov.ua
33. Постанова Пленуму Верховного суду України від 27 березня 1992 р. № 6 "Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди" // zakon.rada.gov.ua
34. Постанова Пленуму Верховного суду України від 31.03.1989 р. "Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочином, і стягнення безпідставно нажитого майна". zakon.rada.gov.ua.